

**УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ РОЗВИТКУ ДИТИНИ**

**РЕФЕРАТ
на
ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
освітній ступінь «Магістр»**

на тему:

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ІНДИВІДУАЛЬНО-
ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ ДІТЕЙ-
ШЕСТИРІЧОК АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Виконала: студентка II курсу, 602з групи,
Спеціальність: 012 Дошкільна освіта
ОПП: Дошкільна освіта. Початкова освіта
Грицевич Наталія Леонідівна
Керівник: доц. Авраменко О.О.
Рецензент: доц. Лемещук М.А.

Умань 2021

ВСТУП

Актуальність та доцільність дослідження. Складний і багатогранний процес глобалізації, що поширюється на всі сфери суспільного життя, зумовив перегляд змісту навчання в системі освіти. Взаємозближення культур різних народів, обумовлене розвитком науки і техніки, призвело до того, що діти з раннього віку все частіше опиняються включеними у багатовимірний інформаційний простір, успішне орієнтування в якому забезпечує комунікативна (у т. ч. й іншомовна) компетентність.

Національна доктрина розвитку освіти в Україні XXI століття, Закон України «Про дошкільну освіту», Базовий компонент початкової та дошкільної освіти в Україні проголошують освітніми пріоритетами забезпечення гармонійного та всебічного розвитку особистості, формування у неї цілісної картини світу, що спонукає до підвищення статусу іноземної мови як важливого засобу комунікації та навчального предмета.

Це вимагає переходу від директивної до особистісно-зорієнтованої моделі навчання й виховання, що націлює на пошук нових шляхів і засобів, які забезпечуватимуть розвиток внутрішніх можливостей дошкільників, їхніх інтересів та творчих здібностей.

Нові орієнтації й цінності сучасної освіти обумовили необхідність перенесення терміну навчання іноземної мови з підліткового на ранній (старший дошкільний і молодший шкільний) вік як сензитивний до оволодіння іншомовним спілкуванням та його переорієнтацію на комунікативно-діяльнісне, особистісно-орієнтоване та культурологічне спрямування навчального процесу.

У педагогіці індивідуалізацію навчання розглядають як організацію навчального процесу, за якої вибір способів, прийомів, темпу навчання враховує індивідуальні відмінності дітей, рівень розвитку їх здібностей до навчання. Необхідність індивідуалізації викликається тим, що рівень підготовки й розвитку здібностей до навчання в усіх дітей неоднаковий. Індивідуалізація навчання, що ґрунтується на глибокому знанні педагогом

індивідуальних особливостей особистості, духовного світу кожної дитини сприяє досягненню єдності виховання й навчання, розвитку здібностей дитини, враховує її нахили і інтереси, різне ставлення до учіння.

Проблема навчання англійської мови дітей дошкільного віку досліджено та описано в працях багатьох вчених-педагогів та методистів. Педагогічні засади активізації вивчення іноземної мови дітей шестирічного віку в умовах дошкільного закладу освіти теоретично обґрунтовані дослідженнями Ш. Амонашвілі, Н. Гальскова, Є. Протасова, Т. Шкваріна та ін.

Необхідність використання індивідуального та диференційованого підходів у процесі вивчення іноземної мови підтверджується також результатами теоретико-експериментальних пошуків окремих науковців (В. Андрієвська, Є. Аркін, Л. Беккер та ін.). Оновленню змісту та організації навчання іноземної мови у дошкільних закладах присвячено значну кількість наукових досліджень (Г. Глотова, Т. Чистякова та ін.).

Теоретичним та практичним засадам ефективного навчання іноземної мови дітей шестирічного віку, орієнтованого на особистісний розвиток вихованців присвячені дослідження О. Бахталіна, О. Бігич, Є. Протасова та ін. Питанню індивідуального підходу у процесі раннього вивчення іноземної мови як засобу розвитку дитини в соціумі присвячено ряд психолого-педагогічних праць (В. Андрєєв, Л. Деркач, О. Савченко, М. Феденко та ін.).

Таким чином, проблема раннього вивчення англійської мови розглядається як засіб розвитку дитини в соціумі, що допомагає розкрити її особистісний потенціал, забезпечує повноцінний розвиток, формування особистості, реалізацію виховних, розвиваючих, освітніх та практичних цілей. Вирішення означеної проблеми завдяки посиленню індивідуального підходу в процесі оволодіння іноземною мовою допомагає знаходити резерви в організації навчання та скористатися перевагами сензитивного періоду засвоєння іноземної мови в дошкільному віці.

Однак, незважаючи на достатню кількість наукових досліджень,

залишається недостатньо дослідженою проблема форм, методів та засобів здійснення індивідуального підходу до навчання англійської мови дітей шестирічного віку, визначення специфічних видів діяльності та умов для його реалізації.

Актуальність і соціально-педагогічна значущість проблеми, її недостатня теоретична і методична розробленість у практиці сучасних закладів освіти зумовили вибір теми дослідження: **«Педагогічні умови індивідуально-диференційованого підходу у навчанні дітей-шестирічок англійської мови».**

Об'єкт дослідження: навчально-виховний процес в дошкільному навчальному закладі.

Предмет дослідження: педагогічні умови реалізації індивідуального підходу в оволодінні іноземним мовленням дітьми шостого року життя.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати, розробити та експериментально перевірити ефективність педагогічних умов навчання англійської мови дітей шостого року життя в умовах закладу дошкільної освіти.

Відповідно до предмета і мети визначено **завдання** дослідження:

1. Дослідити історичний аспект проблеми у педагогічній теорії і практиці, проаналізувати основні поняття;
2. З'ясувати специфіку підготовки та вікові можливості дітей шостого року життя як передумови готовності до оволодіння іноземною мовою в умовах ЗДО;
3. Дослідити особливості навчання іноземної мови в закладах дошкільної освіти уточнити його зміст та шляхи інтеграції іноземної мови у дитячі види діяльності з урахуванням специфіки індивідуального підходу;
4. Обґрунтувати і перевірити ефективність індивідуального підходу у навчанні дошкільників іноземної мови у процесі діяльності експериментального гуртка «Happy English».

ВИСНОВКИ

У дослідженні здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове розв'язання проблеми навчання дітей-шестирічок англійської мови, що виявляється у визначенні комплексу педагогічних умов навчання мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку. Результати проведеного дослідження засвідчили ефективність виконання поставлених завдань і дали підстави для формулювання таких **висновків**:

1. Аналіз філософських, психологічних, соціально-педагогічних джерел і результатів наукових досліджень проблеми дозволив усвідомити їх сутність, уточнити означення та окреслити систему індивідуалізованого навчання іноземної мови на основі врахування психофізіологічних особливостей дітей дошкільного віку, їхнього життєвого і лінгвістичного досвіду; визначити теоретичні і методичні положення раннього навчання іноземної мови на основі теорії мовленнєвої й ігрової діяльності та індивідуального підходу. З'ясування специфіки підготовки та вікових можливостей дітей шостого року життя як передумови їх готовності до оволодіння іноземною мовою в умовах дитячого садка у педагогічній теорії і практиці засвідчує відсутність єдиного погляду щодо періоду започаткування цього процесу. Більшість фахівців схиляється до думки, що найбільш сприятливим для навчання іноземної мови сучасних дошкільників є шостий рік життя.

2. Унаслідок проведення констатувального експерименту за допомогою різноманітних форм діагностування виявлено три рівні сформованості мовленнєвої компетентності англійської мови дітей старшого дошкільного віку: високий, середній, низький.

У розробці методики визначення рівнів сформованості компетентності дошкільника ми виходили з розуміння її як результату процесу елементарної мовленнєвої компетенції. Мовленнєва компетенція ґрунтується на вмінні розуміти на слух мовлення інших людей (аудіювання)

та висловлювати свої думки іноземною мовою (говоріння). Говоріння та аудіювання – взаємопов'язані складові усного мовлення.

Нами було виокремлено такі критерії сформованості мовленнєвої компетентності англійської мови старших дошкільників: вміння сприймати і розуміти на слух одиниці мовлення (фонеми, словосполучення, мікротексти); сформованість аудитивних навичок та умінь.

Кількісні дані підтвердили недостатній рівень сформованості мовленнєвої компетентності іноземної мови дітей старшого дошкільного віку на етапі констатації.

3. Доведено, що для ефективної реалізації процесу навчання іноземної мови дітей старшого дошкільного віку необхідне дотримання комплексу педагогічних умов: використання індивідуально-диференційованого підходу у навчанні; створення розвивального предметного середовища дошкільного навчального закладу; використання гри, як провідного методу навчання дошкільників іноземній мові; упровадження творчого методу навчання англійської мови.

Для реалізації першої умови орієнтувалися на організацію процесу навчання на основі врахування індивідуальних особливостей дітей. Створення для кожної дитини таких умов, за яких вона не втрачає віру в свої сили, а працює стабільно, відповідно до своїх можливостей протягом усього періоду навчання.

Для реалізації другої умови орієнтувалися на створення середовища, яке спонукало б старших дошкільників досліджувати та використовувати свій багатий внутрішній потенціал, стимулювало б до появи самостійності, ініціативності і творчості.

Для реалізації третьої педагогічної умови створили оптимальні умови для соціально-рольової взаємодії дітей між собою, щоб дитині було цікаво брати в них участь і, долучаючись до гри однолітків, немовби мимохіть докладати до них розумові зусилля, напружувати пам'ять, вправляти у вимові звуків, у запам'ятовуванні іншомовних слів, фраз, пісень та віршів.

Для виконання четвертої педагогічної умови була представлена добірка рухливих ігор та фізичних вправ для дітей старшого дошкільного віку з використанням віршів, пісень та скоромовок для вивчення та закріплення англійської лексики.

Найбільш ефективними формами роботи з дітьми виявилися: ігрові та інтегровані заняття, що вимагають активної соціально-рольової взаємодії з іншими, ігрові вправи, спільні творчі роботи, театральні-ігрові творчість дітей, презентації досягнень дітей.

Порівняльні результати рівнів сформованості мовленнєвої компетенції англійської мови дітей експериментальної і контрольної груп засвідчили позитивні зрушення за всіма показниками у дітей експериментальної групи. Це виявилось в збільшенні кількості дітей експериментальної групи, які належали до високого рівня компетентності (на 14,8%). У контрольній групі ці показники зазнали незначних змін – лише на 4,9 %. Особливо наочними є зрушення в показниках низького рівня. На 19 % зменшилася кількість дітей із низьким рівнем мовленнєвої компетентності в контрольній групі і тільки на 7,5% в експериментальній.

Відмінність одержаних результатів у контрольних та експериментальних групах є наслідком запровадження у навчально-виховний процес дошкільних навчальних закладів ефективних педагогічних умов мовленнєвої компетенції з англійської мови у дитячому колективі, а не впливом випадкових чинників.